

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА
БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГИЖИЦЬКОГО**

Факультет механіки, енергетики та інформаційних технологій
Кафедра права

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП «Агроінженерія»
Андрій ШАРИБУРА _____
(ім'я та прізвище, підпис)
«28»серпня 2025 року

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан факультету механіки,
енергетики та інформаційних
технологій
Степан КОВАЛИШИН _____
(ім'я та прізвище, підпис)
«28»серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЗАКОНОДАВСТВО І ПРАВОВ АПК»**

(код і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)
(назва освітнього рівня)

галузь знань Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»
(назва галузі знань)

спеціальність Н7 Агроінженерія
(назва спеціальності)

освітня програма Агроінженерія
(назва)

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

програма навчання _____
(повна/ скорочена)

2025–2026 навчальний рік

Робоча програма «Законодавство і право в АПК»
(назва навчальної дисципліни)

Укладач: Оліщук П.О. – к.е.н., доцент кафедри права
(вказати укладачів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри права

Протокол № 1 від «20.08.2025 року»

Завідувач кафедри _____ Грещук Г.І.
(підпис, ім'я та прізвище)

Погоджено навчально-методичною комісією спеціальності «Агроінженерія»
(назва спеціальності)

Протокол № 1 від «28.08.2025 року»

Голова НМКС _____ Шарибура А.О.
(підпис, ім'я та прізвище)

Схвалено рішенням навчально-методичної ради факультету МЕІТ
(назва факультету)

Протокол № 1 від «28.08.2025 року»

Голова НМРФ _____ Ковалишин С.Й.
(підпис, ім'я та прізвище)

Ухвалено вченою радою ФМЕ та ІТ протокол №1 від «28.08.2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Всього годин	
	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Семестр	1	1
Кількість кредитів/годин	3/90	3/90
Усього годин аудиторної роботи	28	14
в т.ч.:		
• лекційні заняття, год.	14	7
• практичні заняття, год.	14	7
• лабораторні заняття, год.	-	-
• семінарські заняття, год.	-	-
Усього годин самостійної роботи	62	76
Форма контролю	залік	залік

Примітка.

Частка аудиторного навчального часу студента у відсотковому вимірі:

для денної форми здобуття освіти – 45,0%

для заочної форми здобуття освіти – 18 %

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Законодавство і право в АПК» передбачає вивчення системи чинного аграрного, земельного, екологічного та природоресурсного законодавства, а також правових проблем, що виникають при утворенні, діяльності та припиненні суб'єктів господарювання в АПК, визначення правового режиму майна цих підприємств, ознайомлення із специфікою їх управління, реформування земельних відносин, способів захисту прав селян в процесі реформування, особливостей правового режиму земель сільськогосподарського та іншого призначення. Вивчення основних проблем, пов'язаних із землекористуванням, водокористуванням, надрокористуванням, лісокористуванням, використанням атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу. У професійному аспекті завдання навчального курсу є поширення зазначених положень на сферу аграрних, земельних та екологічних правовідносин, оскільки підготовка кваліфікованого фахівця передбачає опанування ним певних правових знань, як обов'язкову умову подальшої успішної професійної діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

- **знати** – систему правового регулювання аграрних відносин, юридичного забезпечення господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, землеволодіння та землекористування, охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

- **вміти**: - давати визначення основних категорій та понять аграрного, земельного та екологічного права; - відрізняти аграрні, земельні та екологічні

правові відносини від інших відносин, що виникають в суспільному житті; - орієнтуватися у чинному аграрному, земельному та екологічному законодавстві;

- **знати** проблеми розвитку аграрного, земельного та екологічного права на сучасному етапі;

- **застосовувати** теоретичні знання і приписи нормативно-правових актів у практичній діяльності;

Преквізити: для успішного опанування курсу необхідно володіти знаннями з правознавства, галузей права, базовими soft-skills командної взаємодії.

Постреквізити: вивчення дисципліни «Фінансове дизайн-мислення» створює підґрунтя для відкриття наступних дисциплін магістерської освітньої програми, таких як охорона праці в галузі та цивільний захист, сертифікація та управління якістю продукції, управління проектами.

У результаті засвоєння окремих тем із дисципліни «**Законодавство і право в АПК**» здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти набувають знання, уміння та компетентності, що відповідають вимогам ОП «**Агроінженерія**» спеціальності **Н7 «Агроінженерія»**.

Індекс в матриці ОПП	Програмні компоненти
1	2
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у галузі агропромислового виробництва у процесі навчання або професійної діяльності, що передбачає проведення досліджень, здійснення інновацій та характеризуються невизначеністю умов і вимог
Фахові (спеціальні) компетентності	Здатність використовувати нормативно-законодавчу базу з метою правового захисту об'єктів інтелектуальної власності, які розробляються та знаходяться в господарському обігу.
Програмні результати навчання	▪ Володіти комплексом необхідних гуманітарних, природничо-наукових та професійних знань, достатніх для досягнення інших результатів навчання, визначених освітньою програмою. ▪ Знати, розуміти і застосовувати норми законодавства, що стосуються професійної діяльності. ▪ Забезпечувати охорону інтелектуальної власності.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма здобуття освіти (ДФЗО)						заочна форма здобуття освіти (ЗФЗО)					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Рік підготовки 1 Семестр 1						Рік підготовки 1 Семестр 1					
Тема 1	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 2	13	2	2	-	-	9	13	1	1	-	-	11
Тема 3	13	2	2	-	-	9	13	1	1	-	-	11
Тема 4	13	2	2	-	-	9	13	1	1	-	-	11
Тема 5	13	2	2	-	-	9	13	1	1	-	-	11
Тема 6	13	2	2	-	-	9	13	1	1	-	-	11
Тема 7	13	2	2	-	-	9	13	1	1	-	-	11
Усього годин	90	14	14	-	-	62	90	7	7	-	-	76

4. ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	Темка 1. Вступ. Теоретична характеристика законодавства та права в АПК Вступ до дисципліни. Загальнотеоретична характеристика системи права та системи законодавства. Система законодавства та права в АПК. Галузі та підгалузі права в АПК. Особливості законодавства в АПК.	2	1
2	Тема 2. Правовідносини в АПК Поняття, ознаки, елементи та особливості правовідносин в АПК. Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин в АПК. Система правовідносин в АПК. Основні видів внутрішніх правовідносин в АПК. Основні види зовнішніх правовідносин в АПК.	2	1
3	Тема 3. Суб'єкти права в АПК. Поняття суб'єктів аграрного права та їх класифікація. Особисте селянське господарство як суб'єкт господарювання. Фермерське господарство як суб'єкт господарювання. Сільськогосподарські товариства як суб'єкти господарювання. Сільськогосподарські кооперативи як суб'єкти господарювання. Державне сільськогосподарське підприємство як суб'єкт господарювання. Особливості припинення сільськогосподарських підприємств.	2	1
4	Тема 4. Юридична відповідальність в АПК. Поняття та види юридичної відповідальності. Відповідальність за порушення аграрного законодавства. Дисциплінарна відповідальність осіб, зайнятих у сільськогосподарському виробництві. Матеріальна відповідальність працівників сільськогосподарських підприємств. Адміністративна відповідальність за порушення у сільському господарстві. Особливості кримінальної відповідальності в АПК.	2	1

5	Тема 5. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення Поняття земель сільськогосподарського призначення. Землі сільськогосподарського призначення як об'єкт правового регулювання. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення. Форми власності на землі сільськогосподарського призначення. Охорона та захист земель сільськогосподарського призначення. Відповідальність за порушення земельного законодавства.	2	1
6	Тема 6. Правове забезпечення якості та безпечності сільськогосподарської продукції Поняття та загальна характеристика правового забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції. Правове регулювання запровадження у виробництво сільськогосподарської продукції генетично модифікованих організмів. Стандартизація і сертифікація як нормативні засади якості й безпечності сільськогосподарської продукції. Відповідальність за порушення якості та безпечності сільськогосподарської продукції. Міжнародне регулювання та стандарти якості та безпечності сільськогосподарської продукції.	2	1
7	Тема 7. Правові засади охорони інтелектуальної власності Поняття та значення інтелектуальної власності Нормативно-правова база охорони інтелектуальної власності. Об'єкти інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності	2	1
Усього годин		14	7

5. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	Темка 1. Вступ. Теоретична характеристика законодавства та права в АПК Вступ до дисципліни. Загальнотеоретична характеристика системи права та системи законодавства. Система законодавства та права в АПК. Галузі та підгалузі права в АПК. Особливості законодавства в АПК.	2	1
2	Тема 2. Правовідносини в АПК Поняття, ознаки, елементи та особливості правовідносин в АПК. Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин в АПК. Система правовідносин в АПК. Основні видів внутрішніх правовідносин в АПК. Основні види зовнішніх правовідносин в АПК.	2	1
3	Тема 3. Суб'єкти права в АПК. Поняття суб'єктів аграрного права та їх класифікація. Особисте селянське господарство як суб'єкт господарювання. Фермерське господарство як суб'єкт господарювання. Сільськогосподарські товариства як суб'єкти господарювання. Сільськогосподарські кооперативи як суб'єкти	2	1

	господарювання. Державне сільськогосподарське підприємство як суб'єкт господарювання. Особливості припинення сільськогосподарських підприємств.		
4	Тема 4. Юридична відповідальність в АПК. Поняття та види юридичної відповідальності. Відповідальність за порушення аграрного законодавства. Дисциплінарна відповідальність осіб, зайнятих у сільськогосподарському виробництві. Матеріальна відповідальність працівників сільськогосподарських підприємств. Адміністративна відповідальність за порушення у сільському господарстві. Особливості кримінальної відповідальності в АПК.	2	1
5	Тема 5. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення Поняття земель сільськогосподарського призначення. Землі сільськогосподарського призначення як об'єкт правового регулювання. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення. Форми власності на землі сільськогосподарського призначення. Охорона та захист земель сільськогосподарського призначення. Відповідальність за порушення земельного законодавства.	2	1
6	Тема 6. Правове забезпечення якості та безпечності сільськогосподарської продукції Поняття та загальна характеристика правового забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції. Правове регулювання запровадження у виробництво сільськогосподарської продукції генетично модифікованих організмів. Стандартизація і сертифікація як нормативні засади якості й безпечності сільськогосподарської продукції. Відповідальність за порушення якості та безпечності сільськогосподарської продукції. Міжнародне регулювання та стандарти якості та безпечності сільськогосподарської продукції.	2	1
7	Тема 7. Правові засади охорони інтелектуальної власності Поняття та значення інтелектуальної власності Нормативно-правова база охорони інтелектуальної власності. Об'єкти інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності	2	1
Усього годин		14	7

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	Тема 1. Організаційно-правові форми господарювання в АПК	2	4
2	Тема 2. Реєстрація агробізнесу	2	5
3	Тема 3. Договірні відносини в АПК	2	5
4	Тема 4. Правовий режим земель	3	5
5	Тема 5. Реорганізація суб'єктів агробізнесу	3	5

6	Тема 6. Правові засади аграрної реформи	3	5
7	Тема 6. Авторське право.	3	5
8	Тема 7. Правове регулювання міжнародної торгівлі	3	5
Підготовка до навчальних занять та контрольних заходів		44	42
Усього годин		62	76

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

З метою покращення успішності здобувачів вищої освіти та підвищення балів за поточний контроль, протягом семестру їм можуть бути додатково надані індивідуальні завдання, що передбачають написання рефератів (письмова робота з індивідуальною позицією автора у вільному вигляді) на визначену тематику.

1. Предмет і система аграрного права.
2. Земля як об'єкт правового регулювання.
3. Суб'єкти права власності на землю.
4. Джерела аграрного права.
5. Аграрні правовідносини.
6. Права громадян у сільськогосподарському виробництві.
7. Право громадян на кооперацію.
8. Оренда як одна з форм реалізації прав громадян у сільськогосподарському виробництві.
9. Інститут права власності на землю.
10. Реалізація прав громадян у сільськогосподарському виробництві шляхом створення сільськогосподарських об'єднань.
11. Міжнародно-правове регулювання аграрних прав.
12. Аграрні права громадян у зарубіжних країнах
13. Право громадян на одержання у приватну власність сільськогосподарських угідь.
14. Паювання сільськогосподарських угідь.
15. Земельні реформи минулого в історії нашої країни і за кордоном.
16. Сільськогосподарські кооперативи.
17. Створення кооперативів, їх державна реєстрація.
18. Принципи діяльності сільськогосподарських кооперативів.
19. Права члена сільськогосподарського кооперативу.
20. Види сільськогосподарських кооперативів.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. **Словесні методи** (розповідь, пояснення, бесіда, лекція.)
2. **Наочні методи**
 - ілюстрація (презентації, тощо),
 - демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв;
3. **Практичні методи:** практичні та самостійні роботи.
4. Метод навчання за рівнем пізнавальної активності - пояснювально-ілюстративний метод, метод відтворення, метод проблемного викладу, частково-пошуковий метод.

5. Практичні методи – виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань(кейсів) і тестів, ділові ігри, презентації, доповіді, реферати.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином: підсумковий контроль оцінюється в 100 балів, та складається із поточного оцінювання, а саме 12 балів за кожне заняття. В суму балів заліку входять бали за підготовку, виконання та захисту самостійної роботи, яка оцінюється у 16 балів.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінювання

Поточне тестування та самостійна робота (разом 100 балів)		Сума
100 балів		
П1- П7	Самостійна робота СР1- СР10	
12 x 7 = 84	16	100

П1, П2 ... П10 – практичні роботи; СР – самостійна робота.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота (разом 100 балів)								Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Самостійна робота	100
12	12	12	12	12	12	12	16	

T1, T2 ... T7 – практичні роботи.

Таблиця 1 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Оліщук П.О. Законодавство і право в АПК. Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи студентів денної та заочної форми навчання Другого (магістерського) рівня вищої освіти. Спеціальність Н7 Агроінженерія. Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Львів. 2025. 38 с.
2. З.П. Білошкурська, О.А. Поліщук, В.В. Поліщук, І.В. Козаченко. «Законодавство і право в АПК»: Навчальний посібник /. Умань: ВПЦ «Візаві», 2020. 774с.
3. Мельничук О.Ф., Опольська Н.М.. Законодавство та право в агропромисловому комплексі України: Навчальний посібник. – Вінниця, 2011. - 334с.. 2011.
4. Гайдай О.І. Аграрне право України: підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2022.
5. Ярмиш Н.М., Шемшученко Ю.С. Аграрне право України. – К.: Юридична думка, 2023.
6. Аграрне право : підручник / В.М. Корнієнко, Г. С. Корнієнко, І. М. Кульчій та ін. ; за ред. А. М. Статівки. Вид. 2-ге, змін. Харків : Право, 2021. – 416 с.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Юридична енциклопедія / ред. кол. Ю.С. Шемшученко. – К.: «Українська енциклопедія», 1998–2004. – Т. 1–6.
2. Земельний кодекс України. Науково-практичний коментар. Станом на 20 травня 2025 року. / За заг. ред. Ховпуна О. С. — Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2025. 848 с.
3. Науково-практичний коментар до Земельного кодексу України. – К.: Алерта, 2023.
4. Бережницька Г.І., Оліщук П.О. Оренда як форма реалізації громадянами їхніх земельних прав. XXVI-й Міжнародній науково-практичній конференції “Topical issues of practice and science”, 2021р., Лондон, Об’єднане Королівство.ст.175-177.
5. Оліщук П.О., к.е.н. Львівський національний аграрний університет м. Львів Щодо органів управління сільськогосподарського кооперативу. Матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств». ЛНАУ, Дубляни, / за ред. проф. Г.В. Черевка. Львів: Галицька видавнича спілка, 2021.с.41-43.
6. Оліщук П.О. Щодо правового регулювання відносин суб’єктів господарювання у сфері автотранспорту. Соціальне спрямування економічної діяльності в умовах викликів воєнного стану та повоєнного відновлення в Україні: правові та організаційні проблеми: збірник науково-практичного круглого столу. (м. Київ, 30 листопада 2023 року). 2023. С.37-41
7. Оліщук П.О. Щодо правового регулювання відносин у автотранспортному кооперативі. Трансформація правової системи України в сучасних умовах: збірник матеріалів Всеукраїнської інтернет-конференції (м. Полтава, 20 грудня 2023 р.). 2023. С.61-65.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 р. № 322- VIII URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV .. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Водний кодекс України Закон України від 06.06.95 р № 214/95-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Земельний кодекс України Закон України від 25.10. 2001р. № 2768-III, URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 80731-X, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
- 7 Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
- 8 Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2001-05#Text>
9. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» [Про державну реєстрацію юриди... | від 15.05.2003 № 755-IV](#)
10. Закон України «Про авторське право і суміжні права» [Про авторське право і суміжн... | від 01.12.2022 № 2811-IX](#)
11. Закон України «Про фермерське господарство» [Про фермерське господарство | від 19.06.2003 № 973-IV](#)
12. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» [Про сільськогосподарську кооп... | від 21.07.2020 № 819-IX](#)
13. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [Про основні принципи та ви... | від 23.12.1997 № 771/97-ВР](#)
14. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» [Про державну підтримку сільс... | від 24.06.2004 № 1877-IV](#)

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси – [книжковий фонд](#), періодика та фонди на [електронних носіях](#) бібліотеки ЛНУВМБ ім. С.З. Гжицького, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.
2. Віртуальне навчальне середовище ЛНУВМБ ім. С.З. Гжицького – <https://moodle.lnup.edu.ua/course/view.php?id=3221>
3. Електронні інформаційні ресурси мережі інтернет з переліком сайтів:
 - 3.1 Офіційний портал Верховної Ради України: <https://zakon.rada.gov.ua>
 - 3.2 Міністерство аграрної політики та продовольства України URL: <https://minagro.gov.ua/>.
 - 3.3 Національна академія аграрних наук України URL: <http://naas.gov.ua/> (дата звернення: 20.08.2022).

4. Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: <https://usr.minjust.gov.ua>

5. Бібліотеки: Львівського ЛНУВМБ ім. С.З. Гжицького м. Дубляни, НУ „Львівська політехніка”, Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника, м. Львів.